

STPŽP V+VIH+RJP

Posamezna
štev. Din 2.—

List izhaja
vsakega 1. in
15. v mesecu

Naročnina
letno 30 Din

Uredništvo
in uprava:

Ljubljana,
Miklošičeva 5
Uradne ure
od 11—12 dop.
Ček. r. Straža,
Ljublj. 16.790

Štev. 16.

Ljubljana, 5. junija 1936

Leto II.

Papežu Piju XI. k osemdesetemu rojstnemu dnevu!

(Rojen 31. maja 1856)

*Neomajljivo steber krščanstva si nam,
Fides intrepida na Petrovi skali!*

*Kraljestvo Kristusa Kralja gradiš!
H krščanski obnovi vsega modernega
življenja vabiš nas lajike v katoliški
akciji! Mladini usmerjaš smeri prave
vzgoje! Družinam kažeš božjo zasnovo
krščanskega zakona!*

*Človeški družbi utiraš pota skozi
pragozd kapitalizma in mimo prepadov
komunizma do krščanske ureditve dru-
žabnega ustroja.*

*Krščanske narode vzhoda in zahoda,
severa in juga vabiš k edinosti Petrove
cerkve.*

*Vsem nekrščanskim narodom po-
siljaš novih misijonarjev in jim po-
stavljaš domačine za škofe!*

*Tebi, o Sv. Oče, Namestnik Kristu-
sov, izraža „Straža v viharju“ svojo
najglobljo otroško vdanost in Ti pri-
sega nezlomljivo in neomajljivo zve-
stobo.*

Ob petdesetletnici francoske katoliške mladine

Francoska katoliška mladina, združena v l'Association catholique de la Jeunesse française, ali kratko F. A. C. J. F. je ob binkoštnih praznovala petdesetletnico svojega dela. Tisoči in tisoči mladih delavcev, študentov, kmetov, obrtnikov, mornarjev in drugih svobodnih poklicev so se zbrali v Parizu, kjer so javno izpovedali svojo vero v Kristusa, vero v zmago njegovih vekovnih načel. Svet občuduje

veselje, aktivnost, navdušenje, ogenj in požrtvovalnost, izhajajočo iz mogočnega gibanja sodobne katoliške mladine, ki se z veliko resnostjo pripravlja na gradnjo nove krščanske družbe. Tudi slovenska katoliška mladina se veseli uspehov svojih zapadnih bratov in jim želi obilo božjega blagoslova. Svetovna katoliška mladina gre v nove boje in nove zmage. Njena je bodočnost.

Več vere, več kruha!

Ze dolgo dobo se plazi po svetu glas, da je vera zasebna reč, ki se na zunaj ne sme nikjer videti. Ta glas prišepetava državnikom, da v nobenem njihovem delu ne sme biti niti sledu o veri, češ da nekateri izmed državljanov vere nimajo in bi versko misel v organizacijskih pravilih države lahko smatrali kot nasilje nad vestjo; nagovarja pisatelje, naj v vseh svojih delih prezro vero, češ da je to danes moderno in znamenje sproščene duha;

zapeljuje gospodarstvenike, češ da tovarna in stroj ne moreta imeti vere in da ima gospodarstvo svoje zakone, po katerih je večji dobiček prijetnejši kot pa majhen in da vera kot zasebna reč tudi zasebnika ne sme ovirati v lovu za neskončnim dobičkom, ker bi s tem ovirala človeštvo v njegovi dirki za napredkom; daje potuho sitim zasebnim bogatašem, da smejo mirno uživati do zadnjih mej rentabilnosti, ker vera pač ne sme greniti sladkosti

UNIVERZA

doma

Akcija za knjižnico še nima odbora. Čeprav odbor Akademске akcije še sedaj ni skstituiran, delo prav nič ni počivalo. Predsednik tov. Pavle Verbič je zbral okrog sebe vse odbornike, ki so voljni dela in je s podvojeno silo vodil vse tekoče posle; knjižnica se bo začela graditi v avgustu, vodi pa se že vzporedna akcija za spremembo sedanje licejske v univerzitetno knjižnico. Pospešena je tudi akcija za opremo anatomske predavalnice in za hidrotehnični institut. Predsednik je zbral že precej materiala za gradnjo centralnega univerzitetnega poslopja, ravnotako je dobil precej dragocenega materiala v zadevi Knafljeve ustanove. — Gotovo bo naše čitatelje, predvsem akademike, zanimalo, zakaj se še ni skstituiral odbor. Skrutinatorji so se pri razdeljevanju odborniških mandatov zmotili in so zadnjega odbornika dodelili nacionalni listi, po resničnem razmerju glasov in po d'Hondtovem sistemu pa je morala odločiti slovenska lista. Novi predsednik je na predajni seji ugotovil to pomoto. Odborniki neodvisne in nacionalne liste ter bivši predsednik Akcije so to pomoto priznali, niso pa hoteli odstopiti tega mandata, češ da je predsednik pred volitvami predlagal čisti propore brez d'Hondtovega sistema. Mi na to ugotavljamo 1. Ze decembra je AZ predlagala na občnem zboru Akcije čisti propore po d'Hondtovem sistemu in ga je ogromna večina članstva tudi sprejela. 2. Pri vseh volitvah na slovenski univerzi, pri katerih je bil upoštevan propore, je bil mišljen vedno propore d'Hondtovega sistema; ta sistem se je v praksi vedno uporabljal. 3. Prejšnji predsednik Akcije tov. Ravnihar, ki je predlagal propore na občnem zboru, je pri skrutiniju delil mandate po d'Hondtovem sistemu, kar je pač največji dokaz za to, da je mislil na d'Hondtov sistem. Šele čez dva dni je izvedel od drugih — tako je sam izjavil — da ni predlagal d'Hondtovega sistema. Iz tega se jasno vidi, da se je opozicija

naknadno po volitvah in po skrutiniju izrekla proti d'Hondtovemu sistemu, ki je bil doslej vedno v rabi in katerega smo tudi pri teh volitvah vsi imeli v mislih, pač zato, da bi na ta način odbila slovenski listi petega odbornika in čim bolj onemogočala v odboru resno delo. Vслед teh homatij še Akcija danes, ko je poteklo mesec dni po obnem zboru, nima pravega odbora. Opozicija je odbila vse predloge predsed. Verbica za rešitev tega spora in istočasno izjavljala, da ne gre na redno delo dotelj, dokler se zadeva ne reši ali z drugimi besedami, dokler ona ne dobi tega odborniškega mesta. Tovariš predsednik je vodil skoraj vsa dela sam, tako da delo kljub vsem homatijam ni počivalo. Čudimo se temu postopanju opozicije, ki iz političnih razlogov ovira resno delo, čudimo se posebno zato, ker so nam še dobro v spominu letaki, s katerimi je bila pred volitvami preplavljena univerza, letaki polni strokovnosti in polni brige za univerzo in vsi odločno protivni do politike na univerzi. Sedaj je politika naenkrat več kot redno delo. Zasilni delovni odbor, sestavljen tik pred počitnicami, tega dejstva ne more zakriti.

Reprezentanca. Ko smo izvolili novi odbor Akademске akcije, se je težiče akademskega javnega življenja osredotočilo na snovanje nove reprezentance. Ze v zadnji številki smo orisali osnovne temelje, na katerih mora sloneti nova reprezentanca, če naj res prinese na univerzo red in naj postane zakoniti, od vseh priznani forum s točno določeno kompetenco, forum, ki naj v zadovoljnost vseh rešuje vsa pereča študentovska vprašanja. To stališče je zavzemala tudi Akademška zveza, ki je zahtevala, naj se prvotni osnutek pravil v tem pravcu popravi in izpopolni. Nekoliko popravljena pravila so bila predložena univerzitetnemu senatu v odobritev, ta pa jih je na seji dne 23. maja odklonil, ker niso v skladu z določbami obče univerzitetne uredbe. Iz nadaljnega postopanja je posebno zanimivo dejstvo, da nacionalni akademiki skozji vsa štiri leta, odkar smo brez reprezentance, niso pokazali toliko zanimanja zanj, kot v zadnjih štirinajstih dnevih. Z velikimi materielnimi žrtvami (izdali so dvojne tiskane volilne letake) so se pripravljali na volitve, preden so sploh vedeli, bo li senat pravila odobril ali ne. Na vsak način so hoteli iti na volitve. Ali jim ni morda šlo bolj za politični efekt volitev kot za reprezentanco? — Ko se je izvedelo, da so pravila odklonjena, je je sklical Jadran sestanek vseh kulturnih društev. Tukaj so se zastopniki nacionalnih in marksističnih društev izrekli za privatno reprezentanco. Isto stališče so zastopali naslednjega dne na seji medstrokovnega odbora. Zastopnik Akademске zveze pa je na tej seji ugotovil, da delegacija Akademске zveze pri gospodu rektorju ni preprečila ustanovitve reprezentance (senat je zavrnil pravila, ker niso v skladu z uredbo!), drugič pa, da se je zopet pokazala pomembnost kultur. društev, ki so merodajna za vse važnejše odločitve in ukrepe na univerzi. Akademška zveza odreja vsako sodelovanje v eventualni privatni reprezentanci, ker taka reprezentanca ne more upostaviti v akademskem

bogastva; tolaži tudi lačne zasebne reveže, da se smejo boriti za kruh, kakor se pač vedo in znajo, vera je zasebna reč in pri tem nima nič besede, to je danes moderno, to je sodobno. Že dolgo se vlači ta glas po Evropi in ker je bil od zadaj dobro podprt od zasebnikov, ki nimajo nobene vere, se mu je res posrečilo, da jo je pregnal z belega dne. Vera je postala zasebna reč, ne kakor možu žena, ki jo pelje v družbo in jo povsod prizna za svojo družico in je povsod ponosen na njo, ampak kot petošolska ljubezen, ki jo je treba čim spretneje skrivati, da ne bi ljudje po kaki neprevidnosti izvedeli zanjo.

NASILNI »ZASEBNIKI«.

Današnja družba je urejena po mehkužnem geslu, da je vera zasebna reč. Ker pa so državniki, literatje, gospodarstveniki, bogataši in reveži in vsi drugi sloji in stanovi, ki tvorijo družbo, samo množice posameznikov in ker so ti številni, navadno ravno najvplivnejši posamezniki, čim so stopili na govorniški oder ali sedli za svojo pisalno mizo ali srečali sosedo, odrinili vero nekam nazaj v neko tajno zasebno območje, da ni imela od kod priti v družbo, je današnja družba urejena — brez vere, ker zasebne vere ni, kakor ni zasebne matere, zasebne žene, zasebnega otroka, kakor ni — zasebnika. Ako bi na vsem božjem svetu živel en sam človek, je vsako njegovo dejanje z njim samim vred »zasebno«, njegova vera ali nevera, bolezen ali zdravje, »oves et boves et omnia pecora campi« — vse mu je zasebno. Kakor hitro pa zadene na drugega človeka, je te blažene zasebnosti konec in vse postane družabno, vsak njegov korak je ali v pravem razmerju do drugega ali pa v napačnem. Njihovo mnenje pa ni merodajno, ker vsak izmed njih bo zaradi sebičnosti človeške narave silil nazaj v »zasebnost«, ker brez večnoveljavnih božjih zakonov niti sama medsebojne pogodbe ne moreta sklepati, saj bi ju ne vezala trdno. Razmerje enega do drugega si morata urediti po nekem višjem navodilu, ki je zunaj njih in nad njima obema in ki ga oba poznata, po »zakonu, ki je položen v naših sreih«, po besedi Stvarnika, ki se javlja v vesti in v razodeti veri. Ako pristaneta na ta višji zakon, moreta mirno nadaljevati medsebojno življenje, ker oba vesta za svoje pravice in dolžnosti, ako pa ga proglasita za zasebno reč, bo prvi spor rešil — dvoboj. In kdor prvi to obema dano in oba enako obvezujoče in obremenjujoče merilo, ki je veljavno v vseh časih, pahne nazaj v neko »zasebnost«, ne da bi sam prej napravil samomor in tako ušel iz družbe, je zločinec, svojemu sočloveku je vzel mir, saj ne ve več, kako se bo oni proti njemu obnašal, kaj mu bo merilo. Tako bosta prva dva človeka, ki sta se srečala na svetu, medsebojno razmerje, ker »zasebnika« nista več, uredila ali po zakonih, ki jih je Stvarnik položil v njuna srca in ki so obema skupna, ali pa jih bosta utajila drug pred drugim in njuno razmerje bo v spornih zadevah uredila — pest. Kdor pravi, da so ti zakoni zasebna zadeva zasebnika, ki pa nujno mora živeti v družbi, je vrnil v družbo druga merila, po katerih zmaga mnenje tistega, ki je najmočnejši, najzvičajnejši, najbrezobzirnejši, ali danes, ko se moč meri v denarnih enotah, najbogatejši.

Današnja družba je urejena, kakor da bi Boga in njegovih zakonov ne bilo. Vsa organizacijska pravila družbe se ne menijo za večna, vsemu človeštvu dana božja merila, češ da je to zasebna reč zasebnika, Robinzona, preden je naletel na svojega tovariša Petka. Toda takega Robinzona že zdavnaj ni več, danes vsi »zasebniki« žive od rojstva do smrti v družbi, ki pa je urejena po nekih samo-

voljnih merilih mogočnikov, ki se jim jih je posrečilo vsiliti slabotnejšim. V ustavah raznih držav, v zakonih, v vsej procesiji pravil in naredb, ki urejajo razmerje posameznika do družbe, ni Boga in njegovih za vse enako obveznih in vse enako obremenjujočih zakonov, češ da tako zahteva svoboda vesti, ki je v resnici svoboda sebičnosti in samopašnosti tistega, ki zna te za družbo strupene lastnosti uveljaviti. Na eni strani se združujejo tisti, ki hočejo po svojih domislicah urediti družabno razmerje, na drugi strani pa se združujejo tisti, ki bi se teh domislic, ki so organizacijska pravila in so zavarovana s težkimi kaznimi, radi otresli, češ da niso pravilna in jih vsak lahko izprevrže, če jih le more. Ker pa so se tudi dali zapeljati od gesla, da je vera zasebna reč, za razmerje enega do drugega pa da ne velja, ne vedo, do kod naj gredo — dvoboj človeštva je tu, ker je proglašeno za pravilno mnenje tistega, ki zmaga, vera kot splošno in za vse obvezno merilo pa je iz družbe potisnjena nazaj v davno dobo, ko je eden in edini zasebnik morda res živel.

ZASEBNIKI SO »ZASEBNO« POGRABILI KRUH.

V tem dvoboju človeštva pa je zmanjkalo — kruha. Ni ga! Prav za prav je kruha, telesnih dobrin dovolj, kavo sipljejo v morje, ameriški farmerji razlivajo mleko po cestah, s koruzo kurijo stroje, žitna skladišča požigajo, kruha na pretek in vendar cele množice stradajo in umirajo, ker nimajo kaj za pod zob. Kruha dovolj, le enotnih, za vse obveznih pravil ni, kako naj se ta obilni božji dar razdeli med ljudi. Eni pravijo tako, drugi drugače, ker se niso mogli zediniti, so se spustili v srdit dvoboj, božja pravila pa so proglašena za sicer zanimanja vredna razmišljanja Robinzona, za zasebno reč, to je zavržena so. Dela ni — drage in najmoderneje tovarne pa stoje; ljudstvo ne more sproti porabiti proizvodov tehnično tako izpopolnjene produkcije — milijoni ljudi pa nimajo kaj obleči, nimajo kaj obuti; delavcev ni — pa na milijone brezposelnih, zdravniki brez dela, na drugi strani bolniki brez postrežbe. Vsega je dovolj, kruha, dela, delavcev, proizvodov, odjemalcev, potreb in potrebščin, le skupnega, za vse človeštvo veljavnega pravila ni, kako naj se vse to med seboj poveže, da bodo brezposelni prišli do dela, zaposleni do pravega zaslužka, lačni do kruha, proizvođači do odjemalcev. Tisti, ki že celo stoletje proglašajo božje zakone za nekakšno izven človeštva stoječo zanimivost, si s tem zmedenim vozлом, ki je čim dalje tesneje zadrgnjen, belijo glave, iz strahu za svoje žepe, ne iz ljubezni do ljudi, kako bi ta dvoboj omilili ali prestavili na poznejši čas, toda vsa njihova modrost je odpovedala, zapustili so studenec žive vode in se zatekli k mlakužastim kapnicam. Brezposelnim mesto dela dajejo podpore, ki jih utrjujejo iz pičlega zaslužka zaposlenih, lačno ljudstvo krote z grožnjami, češ, naj ne vpije preveč, da prizadeta država v mednarodnem svetu ne pride na slab glas in da se mu ne pripeti kaj hujšega. Komisije, ankete, konference, kjer si strokovnjaki pripovedujejo, kaj kdo misli za svojo državo, kaj pa Bog misli za vse človeštvo, to je pa — zasebno!

NOVA DRUŽBA — PO VEČNIH ZAKONIH.

Vero nazaj! Vera je najboljša in najtrdnjša ustava, vera je najboljši, že zdavnaj izdelan zakon za število delavnih ur, za minimalne mezde, za družinske plače, vera točno določuje pravice in dolžnosti vsakega posameznika v družbi. Več vere v družbo, da bo več kruha v družbi!

Božje mere nazaj, da bomo vedeli, koliko moramo dati, da nam ne bodo upravičeno vzeli, da bomo vedeli, koliko smemo vzeti, ako nam po krivici ne dajo. Danes ostane samo dvoje: ali zavreči človeške vezi družbe in jo povezati z vero ali pa vso družbo razgnati in vse ljudi razpršiti posamezno po samotnih otokih, kjer bo vera ali nevera res samo njegova zasebna reč, ki jo bo poročunal s svojim Bogom, dokler se pa to ne zgodi, bomo pa vsi brez razlike na stan in imetje ali molili in ubogali najmočnejšega Boga ali pa klečeplazili pred najmočnejšim in najbolj surovim človekom!

Nove družbe je treba, nove pogodbe, novega »contrat social«, brez majorizacije, brez hegemonije, brez nasilja bodisi organiziranega »razreda«, po božjem zakonu, ki je jase in odločen in za vse enako obvezen!

Kadar pa katoličani kaj slišimo, da je treba izpreveči družabno razmerje in ga postaviti na novo podlago, nas vedno izpreleti neka zona. Takoj nam vstane pred očmi francoska revolucija in ruska in divjanja v Španiji, kjer so povsod gorele cerkve v zabavo druhali, kakor žive baklje v Neronovih vrtovih, kjer so povsod umirali duhovniki in redovnice, češ da prej družabnega razmerja itak ni mogoče izpremeniti in si takoj mislimo, da tako radikalni mi pač ne moremo biti. Vsakega prevrata se ustrašimo, ker smo vedno mi prvi na vrsti, ob koncu se pa izkaže, da je vse, kar je v njem trajno dobrega, iz krščanstva in ko se na razvalinah vzdignejo nove cerkve in ko nov rod dá novih duhovnikov, se počasi sprijaznimo tudi z družabnimi izpremembami, ki se izkristalizirajo iz prvotne zmede, ker spoznamo, da jih je naša vera že zdavnaj zahtevala, pa jih mi nismo upali izpeljati, ker nam pogani vedno vpijejo, da moramo biti pridni, da jih ne bomo odbijali. Iz zgodovine se bomo učili, da moramo biti mi v izvajanju svoje polne resnice prav tako radikalni, kakor so nasprotniki v izvajanju svoje mešanice resničnega in zmotnega, le s to razliko, da moramo biti mi vse bolj resni in dosledni. Pa to moramo izprevideti, da podiranje cerkva, pobijanje duhovnikov, skrunjenje redovnic ni prav nič potrebno za prevrnitev kapitalističnega družabnega reda, tudi pobijanje kapitalistov ne. To je čisto nekaj drugega, ker svetniki po oltarjih nikomur ne odjedajo kruha in s kapitalisti ne gre v grob kapitalizem, ker je sleherni revež sposoben, da postane najtrši kapitalist, dokler je količkaj kapitalistične miselnosti v zraku. Vera mora ostati v vsakem družabnem redu, ker življenje teče in noben zakon ga ne more tako sproti voditi in urav-

navati, kakor vera. Ista Cerkev, ki je izdala okrožnice o Brezmadežnem Spočetju, o čistosti zakona, o vsakdanjem sv. obhajilu in toliko drugih o verskem življenju, je izdala tudi okrožnico proti sedanjemu krivičnemu kapitalističnemu družabnemu redu. Cerkev se torej ne boji, da bi se z družabnim redom izpremenila tudi vera ali da bi bilo onemogočeno versko življenje, ampak ravno nasprotno: sedanjí temelji družabnega razmerja so poganski, zato družba nima ne vere ne kruha, in sv. Cerkev kliče svoje vernike v znamenju vere, da naj napno vse sile, da te temelje, ki jih priznavajo in varujejo samo tisti, ki imajo od njih sebično korist, izprevržejo in nadomeste z drugimi, z božjimi, ki bodo v pravicah in dolžnostih enako obvezni za vse.

Boj proti kapitalizmu, to je boj za dohod h kruhu, je torej verska dolžnost prav sedanjega časa, ne samo prost predmet društvenega delovanja. In ako bi mi imeli več vere, bi bili tudi v tej borbi bolj žilavi. Samo vera more ustaviti družabni dvoboj in mesto sile kot merila za ureditev družabnega razmerja, to je za določitev deleža ene in druge strani na telesnih in duševnih dobrinah, postaviti božji zakon, ki ga nobeden ne sme pehati med nekakšne zasebne zanimivosti.

Več vere v družbo, da bo več kruha v družbi! Kakor vera ni zasebna reč, tako tudi kruh ni. Vera pa ni nekaj, kar samo od sebe v zraku visi. Brez vernikov ni vere, vera je samo v vernikih. Zato moramo najprej mi vero priznati kot skupno, za vse veljajoče merilo, po katerem je mogoče zanesljivo spoznati pravice in dolžnosti posameznika, potem tudi kruh ne bo več zaseben plen lovca, ki si ga je prilastil in ga ne da iz rok, ampak bo postal dostopen po za vse enakih pravilih in vsak korak posameznika, ki je v skladu s temi pravili, je družabno pravilen, če ni v skladu, je družabno napačen, škodljiv in — kazniv. Ni več merodajno orožje in moč ali zvičajnost ali surovost, ampak od vsč priznana in za vse enako obvezno organizacijsko pravilo družbe, ki si ga ni izmislil in ki ga nam ni v zaščito svoje sebičnosti vsilil kak mogočen naš sovrstnik, ampak nam je vsem dano od zgoraj, le zasebnim kapricam posameznika ne sme biti prepuščeno, ali ga prizna ali ne. Vera, kamen, ki so ga zidarji sodobne družbe že zavrgli med zasebnosti, mora zopet postati vogelni kamen cele stavbe.

Več vere v javnost, da bi mogla do ljudi, da se bo kruh z dosedanjih kupov mogel razlesti med ljudi!

Naše katolištvo

Razmere, v katerih živimo, terjajo močnih, katoliških ljudi. V njih se je v vseh stoletjih razodevala lepota in moč naše vere, po njih se je resnica širila in nrvnost dvigala, oni so bili pravi graditelji katoliške kulture in branilci Cerkve pred nasprotniki. Tudi danes je le v njih rešitev pred slabimi vplivi novodobne civilizacije, ki zajema vedno širše plasti našega naroda in redči njegovo katoliško jedovitost. Videti je, da tudi pri nas vedno bolj razumemo pomen zahteve po človeku, ki ima dušo, po človeku, ki ne računa samo, ampak tudi čuti. Čim bolj ta človečnost gine, tem bolj jo pogrešamo. A gre nam še za več! Treba nam je po Kristusu požlahtnjene človečnosti, treba nam je ljudi, ki bodo mislili in čutili katoliško. Ne bodo nam pomagali še tako številni »naši«, ki so to po zunanji ali le po politični pripadnosti, ampak rešitev smemo danes pričakovati le od ljudi, ki vzamejo resno svoje krščanstvo in se ne strašijo skritega, neplačanega, podrobnega dela pri oblikovanju svojega značaja in svetovnega nazora ter širjenja

katoliške miselnosti. Takih ljudi terja naš čas, to pomeni klic po katoliškem človeku.

Ko pa govorimo o vzoru katoliškega človeka, ne smemo pozabiti na nevarnost, ki je z velikimi gesli združena, da si ga kdo lasti, predno se je resno potrudil, da bi ga v svojem življenju ostvaril. Ali da po tem vzoru ali geslu sodi druge, mesto sebe, ki za tem vzorom stremi, in se ponaša s farizejem, češ: »Zahvalim te, Gospod, da nisem kakor drugi.« Kdor je vzor sam pravilno doumel, ve, da je smisel in pomen katoliškega človeka visoko vzvišen nad to sebično in ošabno gledanje, ki vidi druge, ne pa sebe. Vzor katoliškega človeka nalaga dolžnosti, hoče biti ostvarjen predvsem v našem lastnem življenju.

Odkod pa naj pri tem delu črpamo moči? Kje so življenski viri?

Prvi je Kristusova resnica. Ni svetovnega nazora, ki bi ga po vzvišenosti in lepoti mogli z njo primerjati. Veliko bogastvo predstavlja, častljivo dedščino iz Kristusovih časov, vekoviti odgovor na

javnem življenju na univerzi tistega reda, ki bi ga mogla ustvariti prava reprezentanca, drugič ker privatne reprezentance ne bodo priznale ne univerzitetne ne javne oblasti in zato ne more voditi nobenih uspešnih akcij za izboljšanje stanovskega položaja slovenskih akademikov, torej skratka ne more doseči svojega namena. — Tov. Orožen je nato vložil ista pravila z drugim imenom, ne da bi dobil zanje pristanelek vseh predlagateljev, pa jih senat iz istih razlogov zopet ni potrdil. — Katoliški akademiki vztrajajo na svojem stališču, polagajo veliko važnost na akademsko reprezentanco, se bodo zanjo borili in šli na volitve takoj, ko bo dovoljena.

Ustanovni občni zbor Akademске protituberkulozne lige se je vršil 22. maja t. l. Uvodno predavanje g. primarija dr. Neubauerja, ki je govoril o delu akademika v boju proti jetiki, prinesemo prihodnjic. Po govoru dr. Neubauerja je poročal tovariš Štular, ki je tudi vodil občni zbor, o delu pripravljalnega odbora, o akciji za obvezen pregled akademikov novincev v letu 1936/37 ter o dosedanjih pregledih, ki jih je Liga že izvršila. Doslej je pregledanih do 70 akademikov. Odprte jetike niso našli pri nobenem, vsi pa so bili inficirani. Po prebranih pravilih se je razvila živahna debata. Na žalost moramo ugotoviti, da so se tudi pri tem društvu, ki ima izključno namen voditi borbo proti jetiki in nuditi takojšnjo pomoč obolelim tovarišem, od ene strani stavila vprašanja čisto političnega značaja, ki so v zadnjih letih vzela mnogim akademskim akcijam njihov pravi smisel in namen. Tako je akademik Ravnihar stavil predsedniku vprašanje, kakšno stališče bo zavzemala nova liga do splošne protituberkulozne lige in kako gleda odbor na denarne zbirke pod geslom »milijon Slovencev milijon dinarjev«. Poudaril je, da gre za načelno vprašanje, da je v prvi vrsti naloga države, finansirati bolnice in zdravstvene zavode, in da moramo mi ustanoviti ligo, ki bo v nasprotju s protituberkulozno zvezo zahtevala denar od države. Stvarno mu je odgovoril dr. Neubauer, ki je poudaril, da je res dolžnost države, finansirati zdravstvene zavode in ustanove, ne moremo pa pričakovati, da bi država v bližnji bodočnosti dala vse. Tudi še s tem ni rečeno, da narodu in inteligenci ni treba nič storiti v borbi proti jetiki. V zdravstvenem oziru ostaja za samopomoč in privatno iniciativo še vedno dovolj široko polje. Po vseh državah obstojajo take privatne organizacije. Liga mora nuditi pomoč vsakemu posamezniku in tu je iluzorno čakati na državo. Odgovorili so mu še tov. Erjavec, Caesar in Aljančič. Mi smo že stokrat poudarjali in zahtevali in bomo to delali tudi v bodoče, naj nam država da to, kar nam mora dati. Načelno pa odklanjamo stalno se ponavljajoče metode nekaterih akademikov, ki hočejo vzbujati videz silne skrbi in delavnosti s šlagerskimi frazami, ki jih lahko uporabljajo v politični areni, ne pa na univerzitetnih tleh. Saj načelno vprašanje, ki ga je postavil akademik Ravnihar, da je država dolžna finansirati javne ustanove, obstoja že osemnajst let in je obstojalo tudi takrat, ko ga slovensko ljudstvo ni moglo

spravili v ospredje, akademik Ravnihar pa bi ga po tesnih zvezah z ljudmi, ki so takrat aktivno delovali v politiki, lahko postavil. V zadnjem letu je naše ljudstvo v smislu teh zahtev že marsikaj izbojevalo. Mislimo, da mora vsa akademska mladina skrbeti za to, da akademske organizacije, ki so za študente velike važnosti, ne izgubljajo svoje pomembnosti in potrebnosti z nepotrebnim frazaranjem. Ne zdi se nam odveč, če trdimo, da sta tak vtis dobila tudi gospoda dr. Neubauer in dr. Bohinjec, ki sta se zborovanja udeležila, pa sta ga med to debato zapustila.

Nikola Tesla. Ljubljanska univerza je proslavila 80 letnico slavnega izumitelja Nikole Tesle dne 27. t. m. V predavalnici elektrotehničnega inštituta je bilo zbranih veliko število slušateljev iz vseh fakultet, mnogo g. profesorjev z g. rektorjem na čelu. Profesor in dekan tehn. fakultete g. inž. Osana je predaval o Tesli in njegovih velikih izumih. V zadnji četrtini preteklega stoletja je tehnika poznala le istosmerni tok s svojimi lastnostmi. Tesla je odkril izmenični tok. — Rojen 1853 v Smitlanu pri Gospiču v Liki je že, ko je študiral na politehniko v Gradcu, v letih 1873 in 1874 imel idejo motorja za izmenični tok, Ker l. 1882 v Budimpešti v principu izdelanega motorja tudi v Parizu ni mogel izdelati — bil je brez sredstev in tedajni svet ga ni razumel —, je poln optimizma in stremjenja za raziskavanje šel v Ameriko. Tu je res 1887 praktično zgradil svoj motor, tkzv. asinhronski motor, ki je še danes ostal v principu tak, kakor ga je zasnoval Tesla. V zvezi s tem je omeniti njegove stroje za večfazni tok, transformatorje i. dr. Velik pomen Teslovih strojev za izmenični in večfazni tok je v tem, da je danes mogoče prenašati električno energijo na veliko razdaljo. Po njegovem načrtu zgrajena hidrocentrala v Laufenu je dajala napetost 25 tisoč voltov. Začela se je za elektrifikacijo Evrope nova doba. Ze pred 50 leti je slavni Tesla ustvaril podlago današnji moderni elektrotehniko, t. j. prenos električne energije. Nadalje je Tesla izumil resonančni oscilator in transformator; s pomočjo isker je ustvaril visoke frekvence in s tem postavil temelj radiotelefoniji in radiotelegrafiji; že pred 44 leti je uglaševal s kondenzatorjem kroge za visoko frekvenco; z neštetiimi patenti je svoja dela patentiral, a mnogo jih še praktično ne izrabljajo. Odkril je prvi aparat za električno masažo, posebne generatorje za visoke frekvence do 35.000 perijod na sekundo. Brezžični prenos energije nam je pojasnil, skratka, s svojo ženjalnostjo je odgrnil skrivnostno zaveso narave in zaživel v neznanem električnem svetu in spoznal skrivnosti, ki jih takrat pač ni nihče razumel. Za lepe besede o našem slavnem Tesli, posebno pa za reprodukcijo Teslovih eksperimentov v drugem delu predavanja so poslušalci g. dekanu zelo hvaležni. Ob priliki 80 letnice velikega izumitelja hočemo pred svetom proslaviti genija — našega Teslo. —

drugod

Katoliška akcija med avstrijskimi študenti. Katholische deutsche Hochschülerschaft je dobila svojo končno formo v novem okviru svojega delovanja.

vedno nanovo vstajajoča vprašanja. To ni le svetovni nazor nekaterih desetletij ali poedine filozofske šole, to je nauk ali resnica živega Boga samega, ki nam jo je pred 1900 leti oznanil sam učlovečeni Sin božji in ki jo po njegovem naročilu skozi stoletja ohranja in uči Cerkev. Ta resnica verniku ne jemlje prostosti in razmaha, kakor to očitajo zunaj stoječi, marveč nasprotno: Kristusova resnica pravo prostost šele prinaša.

Dolžnost katoličana, zlasti izobraženega, je da se trudi za čim globlje in temeljitejše poznanje Kristusove resnice. Vsak katoliški akademik bi moral predvsem dobro poznati knjigo vseh knjig, sveto pismo. Živo bi se moral zavedati, da Kristus ljudi v tej knjigi, kjer se je s sodelovanjem Svetega Duha utelesil v črki, skrivnostno nadaljuje svoje življenje. Ta zavest je prešinjala prve kristjane in jih navdajala s posebnim spoštovanjem do svetega pisma. Antiohijski škof Ignacij piše ob koncu prvega stoletja, da se zateka k evangeliju kakor k navzočemu Kristusu.

Poleg sv. pisma pa naj bi vsak katoliški izobraženec čital tudi druge bogoslovne in nabožne knji-

ge in si tako pridobival temeljito versko znanje. Posebej naj bi se vsakdo potrudil, da bi bil tudi svetovnonazorno na jasnem v tistih strokah, s katerimi se bo pozneje v življenju posebej ukvarjal.

Katoličan pa nima le enotnega svetovnega nazora, nima le »sistema«, na katerega je lahko z vso dušo ponosen in ki ga zato z vneto proučuje, on ima tudi življenje, novo življenje, ki izhaja od živega Boga samega in nas napravlja deležne njegove narave. Zato se z veseljem bliža čudovitim, neusahljivim vrelcem tega življenja, ki mu daje vedno novih moči in rad se zbira okrog oltarja, na katerem Kristus obnavlja svojo veliko daritev. Misterij svete maše in zakramenti katoličanu niso le zgodovina, le spominski simboli, marveč sveta sedanjost, kjer se nam približa Kristus in mi njemu.

Ob teh svetih virih se oblikuje katoliški človek. Zaveda in veseli se svoje moči in bogastva, vesel je izvestnosti, ki je oprta v večnosti. Zato pa ne prezira drugih, ne omalovažuje njih prizadevanj, pa tudi sam ne poleni. Nasprotno! Iz teh svetih virov zajema moč za svoje delo, za katoliško aktivnost, ki je naš čas tako potrebuje.

Za zasebno lastnino ali proti njej?

Različne socialne struje in gibanja gledajo pod različnimi vidiki na ustanovo zasebne lastnine. Skrajni levičarji in glasniki kolektivizma jo načelno zanikajo in se bore proti njej ne samo, v kolikor je dejansko zaradi krivične razdelitve nesocialno urejena in za velik del človeštva naravnost škodljiva, ampak jo hočejo odpraviti vsaj kar zadeva lastnino zemljišč in produkcijskih sredstev. Skrajni komunizem, ki bi posamezniku ne pustil niti lastne obleke itd., je seveda naravnost smešen in se more navduševati zanj samo tisti, ki nima zdrave pameti. Drugo strujo pa predstavljajo socialna gibanja, ki ustanovo zasebne lastnine dopuščajo, zahtevajo pa, da se pravičneje razdeli.

Zasebna lastnina — pravica, da posameznik z neko stvarjo v mejah, ki jih dopuščata pravni in pozitivni državni zakon, popolnoma svobodno razpolaga — je ustanova naravnega prava. Utemeljena je v razumni človekovi naravi. Človek mora misliti na sedanjost in na prihodnost, da si more z zasebno lastnino preskrbeti sredstev za življenje. Zasebna lastnina pa nikakor ni v nasprotju z namenom, ki ga ima celokupna zemlja. Res jo je Bog izročil vsemu človeškemu rodu v rabo in uživanje, toda nikjer ni določil, da bi vsi skupno nad njo gospodovali. Razdelitev zemlje je prepustil človeški delavnosti in uredbam narodov, ustanovo zasebne lastnine pa je celo sankcioniral v dekalogu, kjer prepoveduje ne samo odvzem zasebne lastnine, ampak tudi željo po njej: »Ne želi žene svojega bližnjega, ne hiše, ne njive, ne dekle, ne vola, ne osla, ne vsega, kar je njegovo«. (Prim. Leon XIII. R n. 14, 19). Utemeljitev dobi zasebna lastnina tudi v naravni pravici posameznika, da si osnuje družino. Urejeno družinsko življenje pa je brez zasebne lastnine vedno ogroženo. »Najsvetejši pravni zakon je, da skrbi družinski oče za življenje in vso vzgojo svojih otrok, oni namreč obnavljajo in na nek način ohranjajo četovo osebnost. In narava sama ga navaja k temu, da hoče svojim otrokom pridobiti in pripraviti, s čemur bi se mogli v negotovem poteku življenja varovati pred nezgodo. Tega pa na noben drug način ne more doseči, razen če je lastnik plodovitega imetja, ki ga more otrokom zapustiti kot dediščino.« (R n. 21.) Ker pa je zasebna lastnina naravnopravna ustanova, je noben pozitivni državni zakon ne more ukiniti, ker bi bil v tem primeru nič in neveljaven. Prav tako nedopusten bi bil tudi zakon, ki bi n. pr. z davki tako obremenil zasebno lastnino, da bi jo izčrpal.

Pri zasebni lastnini moramo ločiti njen individualni in socialni značaj. Zasebno

lastnino bi moral upravljati posameznik tako, da poskrbi zase in za družino. Toda višina njegovih življenjskih potrebščin je navezana na splošno kulturno stanje in ga ne sme presegati. Da pa lastnik, kar ima, rabi le po pameti, res da ne veleva menjalna pravičnost, temveč druge kreposti, ki pa njih zahtev ni mogoče po sodni poti iztožiti. (Qu a 77.)

Nadalje ne smemo zamenjavati lastninsko pravico in rabo lastnine. Kršitev lastninske pravice lahko iztožimo, ne moremo pa iztožiti nesocialne uporabe lastnine, dasi je moralno neupravičena in prav tako z zlorabo ali nerabo lastninska pravica ne mine in se ne izgubi.

Toda tudi poraba dobrin, ki izvirajo iz zasebne lastnine, ni da bi morala biti zavezana samo naravnim zakonom, ki jih mnogi ne marajo spolnjevati. Kakor ima namreč javna oblast pravico urejati razdelitev zasebne lastnine, tako, da ne nasprotuje obči blaginji, prav tako lahko dolžnost naravnega zakona, da se morajo dobrine uporabljati po socialni pravičnosti, konkretnije za svoj čas in svoje področje določi in tudi javno sankcionira.

Najbolj pereče, najbolj potrebno in seveda tudi najtežje izvedljivo je vprašanje nove razdelitve zasebne lastnine. Čeprav nismo mnenja, da imej vsakdo enako velik del lastnine, vendar ne moremo priznati, da je današnja razdelitev lastnine pravična. Razlika med posedujočimi in razlaščenimi je prevelika in zato po božjem in človeškem pravu nedopustna. In zavedamo se, da moremo graditi nov boljši družabni red le, če se poprej izvrši temeljita reforma zasebne lastnine, ki bo vzela tam, kjer je preveč in dala tja, kjer ni nič ali pa je premalo. Če se menjajo lastniki in se klika kapitalističnih mogotcev razbije ter s podelitvijo zasebne lastnine nižjim slojem ustvari močan srednji sloj, se bo menjala samo oblika zasebne lastnine, ki bo od prejšnje bolj pravična, ustanova sama pa bo ostala nedotaknjena. Zanimivo je, da je že stari zakon poznal spreminjanje lastnika. Vsako 50 leto so obhajali jubilejno leto, za katero so veljala naslednja določila: »Vsakdo se povrne k svoji posesti in vsakdo pride nazaj k svoji družini.« V jubilejnem letu se povrnejo vsi k svojemu posestvu. To leto namreč se vrne vsaka prodana stvar k gospodarju in k prejšnjemu posestniku. (III. Moz 25, 8—30.) Tako je bilo prekomerno kopičenje lastnine onemogočeno.

Proti zasebni lastnini tudi ni podružabljenje do-

ločenih panog gospodarstva, ki služijo neposredno občestvu (pošta, železnica itd.) ali katerih posest, če je v rokah posameznikov, lahko škodi javni blaginji.

Mi torej ustanovo zasebne lastnine priznavamo, ker je naravnopravno utemeljena. Zahtevamo socialno uporabo dobrin, ki jih zasebna lastnina nudi.

Na tako skupno fronto ne pristanemo!

Izkušeni po neuspešnih bojih v polpretoklosti so komunisti po vsem svetu prenehali s taktiko jasnega, odkrito frontalnega boja, prenehali so z javnimi napadi na katoličane in Cerkev. Odločili so se za taktiko »skupnih ljudskih front«, v katere vabijo z radikalnimi gesli vse levičarske in »protifašistične« elemente brez razlike na njih svetovno-nazorske in dosedanje politične usmeritve.

Tudi pri nas se dogaja in se bo brez dvoma še dogajalo, da neki »neorganizirani« delavci vabijo krščanske in druge delavce v »skupno fronto«, jim nudijo »bratsko roko« za skupno pot v borbi za dosego delavskih pravic, dogaja se na univerzi, da hočejo neki »neorganizirani« akademiki sodelovati z vsemi ostalimi, organiziranimi in neorganiziranimi v »skupnem programu slovenske fronte«, da hočejo »na osnovi narodnega slovenskega programa združiti vse akademike brez ozira na svetovno naziranje v borbi za naše gospodarske in kulturne zahteve.« Naša dolžnost je, opozoriti vse tovariše in tovarišice, da vodijo ta na videz zgolj prepotrebna stanovska gibanja največji marksistični in komunistični politični eksponenti, ki zahtevajo odpravo gospodarskega zapostavljanja, zgraditev popolne univerze, knjižnice, klinike itd., da dosežejo predvsem in prvenstveno preračunan politični efekt.

Morda se očitki o zahrbtnih namenih in neodkritosti naših marksistov zde komu odiozni; morda bo kdo celo podvomil o naši objektivnosti. Temu svetujemo, naj pogleda v Francijo, kjer se dogaja prav isto v mnogo izrazitejši obliki. Verjamemo v odkritost tovarišev marksistov in komunistov, kadar — čeprav pod plaščem strokovnosti — protestirajo proti težkemu položaju slovenskega študenta in slovenskega ljudstva v teh težkih letih, verjamemo v njih ogorčenost nad gospodarskim in socialnim življenjem, v katerem smo prisiljeni živeti, toda hotenje po izboljšanju in način izboljšanja se javljata pri njih v taki obliki, da jo moramo na vsej črti odkloniti. Gradnja novega reda je možna le na principih tega ali onega svetovnega nazora, na tej poti pa ni kompromisov. Če komunisti koga vabijo v »skupno fronto«, tega nujno hočejo in morajo pridobiti za svoj svetovni nazor, predvsem za dialektični materializem.

Trboveljska premogokopna družba

Trboveljska premogokopna družba (Société des Charbonnages de Trifail) je v rokah francoskega kapitala, ki ima tudi večino vseh upravnih svetnikov v upravnem odboru. Predsednik je Andre Lucquet. Od jugoslovanskih državljanov se v upravnem odboru nahajajo naslednji gg.: dr. Bogdan Marković (ki je tudi pri Narodni banki), dr. Ivo Benkovič, dr. Ferdinand Gramberg (pri Narodni banki in Borskih rudnikih), inž. Anton Klinar, Richard Skubec in Vasilij Strandmann (bivši ruski carski poslanik v Belgradu, ki je na ta način dobil eksistenčno možnost!). V nadzornem odboru sta dva Jugoslavana: Ivan Avsenek in inž. Milan Šuklje.

Vrhovno vodstvo sestavlja generalni ravnatelj Rihard Skubec, njegov namestnik Francoz inž. Julliard ter ravnatelj: inž. Heinrich, dr. Vinko Vrhunec, Anton Geržinič, inž. Fr. Loskot, inž. Frederik Drole, inž. Bikupski, inž. Lipužič, inž. Alojzij Kolka in inž. Kloc.

Zahtevamo novo, pravičnejšo razdelitev zasebne lastnine in podružabljenje določenih gospodarskih panog, ki naj se izroče v upravo poklicnim stanovom. Od države pa zahtevamo, da ustanovo zasebne lastnine štiti, da novo porazdelitev izvede in pomaga pri zgradnji poklicno stanovskega reda, ki bo prevzel podružabljene panoge gospodarstva.

Ker so komunisti jetniki ideologije, nazora o človeku, državi, življenju, ki niti za las ne more biti naša, zato je za nas že v principu absolutno izključeno vsako sodelovanje z njimi, kjerkoli bi mogla biti v ozadju njihova svetovnonazorna orientacija, zato moramo proti njihovi zahrbtno profinjeni taktiki igrati odprte karte.

Tudi v borbi in zahtevah za tako splošne stvari kot so mir, svoboda, splošno blagostanje, kultura itd., za katere se sami odločno borimo, je nemogoča kakršnakoli skupna fronta, ker vsaka teh visokih vrednot predpostavlja neko osnovno miselnost, ki nikdar ni skupna katoliški in komunistični doktrini. Poleg tega imamo že preveč praktičnih izkušenj, katere nam dovolj jasno pričajo, da v komunistični državi ni prostora za krščanske vrednote (Rusija, Mehika).

Fundamentalne dogme komunistične doktrine se preočito bore proti krščanski miselnosti. Kjer se vodi boj na odprtem in jasnem polju, je to na prvi mah vidno. Mnogo več previdnosti pa je na mestu v sedanji situaciji, ko je tudi borbenim komunistom na vseh področjih dano navodilo, naj katoličane čim manj žalijo v njihovem verskem mišljenju, da bi jih ne odbijali od skupnih front. V takih slučajih se moramo dobro zavedati, da so komunisti, pa naj so še tako krotki, apostoli borbenega dialektičnega materializma in nam podajajo prijateljsko roko z namenom, iztrgati nam iz srca to, kar nam je najdražje.

Izhodišče, pota in cilji katoličanov in komunistov se križajo. Med obojimi nujno vlada principierna nestrpnost. Zato na demagoške komunistične fraze, da katoličani lomimo skupno fronto in solidarnost, odgovarjamo — ne njim, ker oni to dobro vedo — ampak nepoučenim, da med dvema ekstremnima miselnostima, med dvema diametralno nasprotnima koncepcijama o človeku in svetu, ni skupnega merila, ni skupne taktike, ni terena za resno sodelovanje, ni možnosti za kakršnokoli skupnost!

Družba ima 200 milijonov socialnega kapitala, razdeljenega v deleže po 200 Din, ki so se zadnja leta plačevali po okroglo 450 Din. Podjetje je torej na borzi sijajno zapisano, ker imajo delnice tako visoko vrednost nad svojo nominalno vrednostjo. Dividende, ki jih je družba delila, so bile različne. Sukale so se okrog 25 Din, to je 12 in pol odstotka, kar je silno visoko obrestovanje kapitala v sedanji gospodarski stiski.

Družba je najela tudi večje število posojil, eno za 4.630.000 goldinarjev l. 1889., drugo za poldrugi milijon goldinarjev l. 1893., tretje za 10 milijonov frankov l. 1907., da je z njimi nakupila vsa podjetja, ki jih bomo pozneje našli. Tudi ta posojila so dobro zapisana na borzah in so vsa nad nominalno vrednostjo, razen zadnjega posojila, ki je bilo izdano v obligacijah po 500 fr, ki so pa danes vredne samo še 350 Din.

V celoti je namreč pritegnjena v katoliško akcijo. Izdajajo posebno glasilo »Katholische Tat«. Predsednik organizacije je Helmut Schuster, važno vlogo pa igra v njej tudi sedanji predsednik Pax Romane dr. Theodor Veiter.

Poljski katoliški študentje so imeli 18. aprila veliko zborovanje v Krakovu. Zborovanja so se udeležile važne osebnosti kot škof, rektor univerze ter predstavniki raznih katoliških organizacij. Rektor je v krasnem govoru razvijal temo: Znanost kot element katoliških idealov.

Češki katoliški akademiki, združeni v »Moravanu« v Brnu, so osnovali posebno knjižnico Roma locuta. V tej zbirki izdajajo v češkem jeziku enciklike, spise in druge uradne razprave papeža Pija XI. Kot smo že poročali, je Česka liga akademska obhajala letos 1. maja tridesetletnico svojega obstoja.

Kot zamenjance slovaških katoliških akademikov (kot smo že poročali, vrši te izmenjave Slavica Catholica) je prišel v Ljubljano tov. Juro Kohút iz Bratislave.

KNJIGE

Roman in morala. Znani francoski pisatelj Rene Bazin pravi naslednje: Nekateri mislijo, da je umetnost popolnoma ločena od morale. Romanopisci so po njihovem mnenju tozadevno svobodni in se morajo ozirati samo na pravila estetike. V vseh evropskih deželah in mislim tudi v Ameriki se najdejo pisatelji, ki so tako govorili, ali so pripravljene tako govoriti. Ti pisatelji me spominjajo na anekdoto dveh francoskih viteзов, ki sta za časa križarskih vojn šla h papežu in ga prosila, naj ju v plačilo za tolikšne žrtve, ki jih bosta vzela nase, ko bosta šla s svojimi vojskami v Palestino, oprosti od dveh božjih zapovedi, ki bi si jih sama izbrala. Lahko si mislimo, katere zapovedi bi bila izbrala... Papež jima je odgovoril, da on nima pravice za take dispense. Tako je tudi glede romana! Prevelika svoboda, ki so si jo dovolili nekateri romanopisci vseh časov in dežel, izjave nekaterih šefov literarnih šol ne morejo biti razlog, da bi njihovi spisi, kakor vsako človeško dejanje ne bili podložni zakonom božje morale. Podrejeni so še bolj, ker dajo pravilo za življenje. Razen tega bi bilo smešno jih izvzeti od moralne zapovedi, ker oni opisujejo odlomke življenja... katere moramo presoditi po pravih dobrega in zlega. Mislim, da nadčlovek Nietzschejev ni bil brez vpliva na razvoj nauka, da je pisatelj popolnoma svoboden v pisanju. Laskavo je za človeka biti na ta način nadčlovek in lahko si boš mislil, da si tudi ti tak. Mislim, da je roman po svojih naravi delo, namenjeno onim, ki niso več v začetku življenja. Opisuje stvari, ki so zmes dobrega in zlega. Najpoštenjši pisatelj ima v tem oziru zelo veliko svobodo, sme iznesti vse strasti, opisati vso realnost sveta, v katerem živimo, a eno pravilo ga veže v vesti: opisati mora zlo, ne da bi navajal k njemu. Sme opisati poltenost, a prikazati jo mora na ta način... da je ne odobrava. Naj se pisatelj trudi, kolikor hoče, res je, da ni velikega romana, ki bi ga mogel čitati vsak brez razlike; izbor knjige bo vedno ostal individualni problem. Neštete

ure, ki sem jih prebil na potovanju po svetu, da sem videl razne kraje, kjer so živeli otroci mojih sanj, ure, ki sem jih prebil pri pisalni mizi, mrzlična skrb in radostni tresljaji, ko mi je prišla na um beseda, ki sem jo iskal... vsega tega ne obžalujem, ako sem ganil kako srce in ga dvignil k večji krščanski ljubezni, večjemu upanju, večji življenjski energiji, ako sem... prevaranim dušam pokazal, da je v velikem in bučnem zlu tudi kaj dobrega, ki je vedno tajno in osvajajoče... da je prav to dobro odkupnina sveta in da se ta odlična poteza, po Kristusu, dostikrat nahaja pri preprostih ljudeh in da preobrazuje onega, ki jo razume...

Msgr. M. Pušić, **Specializirani pokreti Katoličke Akcije.** (Knjižnica »Zvezda mora«, 5. zv. Hvar 1936.) Knjižna zbirka »Zvezda mora«, ki je bila ustanovljena zato, da pospešuje katoliško akcijo, je namenjena predvsem duhovščini domače (hvarske) škofije, prav pa bo prišla vsem, ki imajo s katoliško akcijo opravka. V petem zvezku te zbirke msgr. Pušić opisuje pokret žosistov in žasistov, ki naj bi služili za vzgled tudi našim organizacijam katoliške akcije za kmečko in delavsko mladino. — V uvodu naglašava naravno potrebo specializacije za družbo in podudarja, da specializacija družbo le krepí, če seveda »posamezni člani ostanajo v naravnih mejah svojega delovanja, ne da bi si zanj lastili nekak monopol, temveč da svoje delovanje bratsko spravijo v sklad z delovanjem ostalih članov človeške družbe in vsi skupaj s tem, da složno delajo v doseg svojih lastnih namenov, pospešujejo tudi občo blaginjo vse človeške družbe«. Ta nauk krščanskega solidarizma, ki ga je Pij XI. izrazil z besedami »... prvi in neposredni apostoli delavcev morajo biti delavci sami« (Qu. a. 142), se je tudi v praksi sijajno izkazal v Belgiji, na Holandskem in na Francoskem, kjer je nastala žosistična organizacija, ki je vzor takega pokreta, saj je »avtentična oblika katoliške akcije, prilagojena sedanjemu času« (pismo Pija XI. belgijskemu kard. van Roeyu 19. avgusta 1935, podobno pa je pisal sv. oče tudi ustanovitelju Cardijnju — glej »Naša pot« VIII, str. 3.) V naslednjih poglavjih opisuje postanek, duh in duhovno življenje žosizma, njegovo razmerje do liturgije, socialno delovanje žosistov itd. Podobno opisuje tudi postanek, cilj in duhovno življenje žosistov, ter dodaja še daljša poročila o zadnjih kongresih obeh organizacij in o žosistični internacionali. Cena knjižice, ki obsega 47 strani, je 3 Din. — V isti zbirki so izšle še naslednje knjižice: 1. Hitler i katolici (pastirsko pismo nemških škofov) 1 Din. 2. Katolička Akcija (msgr. Pizzardo) 5 Din. 3. Temeljna kršč. krepost: Ljubav do Boga i bližnjega (msgr. Pušić) 2 D. 4. Mali katekizam Kat. Akcije (msgr. Fontenelle) 1 D. 5. Specializirani pokreti Kat. Akcije (msgr. Pušić) 3 Din. 6. Kako čes postati župnikom Kat. Akcije (Rocca d'Adria) — v tisku. Dobe se pri škofijem ordinariatu na Hvaru. — Ker so knjižice res potrebne vsem, ki nimajo s katoliško akcijo opravka, ter so jih napisali strokovnjaki na tem področju in bi v marsičem lahko služile v dopolnilo podobni slovenski zbirki (»Naša pot«), jih priporočamo.

Družba ima v svojem področju naslednja podjetja:

V Jugoslaviji:

Trbovlje. Vse premogokopne naprave in vsa premogovna ruda trbovelj. premogovnega revirja. Zagorje, kupljeno l. 1880. Premogokopne naprave z rudo in elektrarno 1000 HP.

Hrastnik, pridobljen tudi l. 1880. Ves premog, vse naprave in elektrarna.

Liboje. Rudnik, ki pa je dan v najem.

Huda jama pri Laškem, kupljena 1889. Rudnik, rudokopne naprave, elektrarna, dovozna železnica.

Krapina, kupljena 1891. Ruda in premogovnik z napravami.

Kočevje, kupljeno 1886, rudnik z napravami.

Rajhenburg, kupljen 1904. Ruda, rudnik, elektrarna, dovozna železnica.

Zaradi stiske je proizvodnja premoga padla od poldrugega milijona ton l. 1926. na manj kot milijon ton l. 1935.

Poleg premogovnih rudnikov ima družba v Jugoslaviji še naslednje industrije, ki vse uporabljajo premog družbe:

Cementarna v Trbovljah, ki proizvaja letno okrog 7000 vagonov najboljšega Portland cementa. To podjetje, ki je zelo doprinosno, se vedno bolj razširja. Vse prevozne naprave so nove in torej popolnoma moderne.

Cementarna v Zidanem mostu, ki jo je družba l. 1927. prodala, nakar je propadla.

Opekarna v Trbovljah, prenovljena l. 1928.

Opekarna v Rajhenburgu, najmodernejšega ustroja.

Izsledne pravice za cink v Mežiški dolini, ki pa niso izkoriščane.

V Italiji:

Družba je imela velika imetja tudi v Italiji in sicer premogovnik v Carpano - Vines v Istri, ki ga pa je zaradi političnih nepravil za 7 milijonov lir prodala italijanski družbi »Arsa«, Societa Carbonifera, s sedežem v Trstu. To podjetje je dejansko ostalo last Trboveljske; družba »Arsa« sama ima 40 odstotkov vseh delnic, medtem ko so ostale v rokah lastnikov Trboveljske.

Trboveljska premogokopna družba v svojih letnih poročilih zadnja leta vedno bolj stoka, češ, izgube so vedno večje in proizvodnja čedalje bolj težavna. Javnosti so znani vsi prepiri, ki se vodijo med njo in med vlado zaradi državnih nabavk njenega premoga. Država bi rada svoje nabave znižala, nakar družba zagrozi z odpustom delavstva. Nato mora vlada iz socialnih ozirov vedno ugoditi. Zdi se pa, da je tendenca družbe, ne morda, da svoj obrat v premogokopnem revirju, ki je bil nekdanj tako cvetoč, ustavi, marveč, da ga popolnoma preustroji. Francoski lastniki čutijo, da dobivajo iz podjetja premalo dobička in bi želeli, da se obrat preustroji in poenostavi na ta način, da bi Trboveljska začela premog destilirati za izdelovanje drugih produktov, ki se drugod iz rjavega premoga že izvajajo (umetni bencin!). To bi bilo cenejše, dobički pa lahko ogromni. Zaradi tega imamo vtis, da se Trboveljska zato tako malo trudi, da bi pri vladi izkoristila vso moralno moč, ki jo imajo v svojih rokah francoski lastniki, da bi čimprej lahko likvidirala sedanji obrat, se preusmerila in si potem obrisala roke, češ saj ni moja krivda, zakaj pa niste kupovali več mojega premoga.

Čistega dobička je Trboveljska izkazala 3,800.000 dinarjev, torej je tendenca po dobičkih v padanju. Za penzijski sklad in za dobrodelne namene je družba po bilanci izdala skoraj 18 milijonov Din, davkov je plačala čez 8 milijonov Din, dolgov je odpisala za 17 milijonov. Rezervnih fondov ima 23 milijonov, rezerva za valutna presenečenja znaša 36 milijonov, kapitalna rezerva 13 milijonov, posebna rezerva 8 milijonov, torej znašajo vse rezerve pod različnimi imeni okroglo 80 milijonov Din.

Ako se kaj izrednega ne zgodi, kar bi položaj spremenilo v prilog trboveljskemu revirju in prebivalstvu, ki je na njega navezano, bo podjetje še nadalje »hiral«, dokler se ne bo čez noč otrslo vseh »preštevilnih kruhojedov«, se preosnovalo na drugi način produkcije, ki zahteva mnogo manj delavstva, mnogo manj plač, a bo metalo višje dobičke in višje dividende, ki edino brigajo delničarja; kateri sedi v daljni tujini in nima nobenega čuta za skrbi rudarjeve družine, ki jo je rudnik vzgojil, a jo bo rudnik sedaj uničil.

Akademiki na Slomškove dneve v Maribor!

V dneh 28. in 29. junija bomo katoliški Slovenci prosili za beatifikacijo škofa Antona Martina Slomška. Dolžnost slovenskih katoliških akademikov je, da se te manifestacije v čim večjem številu udeležimo. Akademska zveza se uradno udeleži Slomškovih dni ter organizira posebno ekskurzijo. Iz Ljubljane odpotujemo v nedeljo, dne 28. junija ob 1/2 6 h zjutraj.

Rex in belgijski katoličani

(Pismo iz Belgije.)

Belgija je katoliška zemlja. Tako so nam vedno govorili. Drugih ver v Belgiji skoraj da ni; nekatoličanov bo le nekako 150.000. Ali v Belgiji je imel naziv »katoliški« malo drugačen pomen kakor pri nas. Ta beseda bo še danes pri veliki večini Belgijcev najprej izzvala misel na politiko. In številne množice socialističnih in komunističnih delavcev, kakor tudi liberalnih meščanov se sploh ne povzpno iznad politike, ako jim govoriš o katoličanih. To je prinesel s seboj zgodovinski razvoj. Ze pri ustvarjanju Belgije pred dobrimi sto leti so se katoličani politično organizirali in sodelovali ter se borili s politično organiziranimi liberalci. Zato

so si izvojevali takoj v ustavi l. 1831. svobodo v državi. Ko so liberalci sredi preteklega stoletja začeli z ostro in nestrpno borbo proti Cerkvi, ko so hoteli preko šol in vsega državnega aparata razkristjaniti narod, so se katoličani zopet vzdramili in strnili tudi v politiki svoje vrste. Liberalna nasilnost jim je pomagala, da so zbrali ogromno večino naroda v »katoliški« politični stranki, tako da so imeli po letu 1884. celih trideset let absolutno večino v parlamentu. Tudi po vojni je ohranila »katoliška stranka« vodilno mesto kljub vsem notranjim in zunanjim borbam.

V dobi teh sektarsko-političnih borb so si ka-

toličani priborili svobodo svojih šol, danes gre do dve tretjini belgijskih otrok skozi privatne in občinske katoliške šole. Organizirali so se močno gospodarsko in prosvetno. Kmetje imajo svojo močno »Kmečko zvezo«. Delavci svojo »Krščansko delavsko zvezo«, ki ima sedaj že večino organiziranega delavstva. Ali vse te ustanove so bile kakor pritlikline politične stranke. In ko bi bili nekega dne katoličani izgubili večino pri volitvah, bi tudi vse te ustanove delile usodo stranke. Ko pa je bila katoliška stranka na vrhuncu svojega razvoja tam pred vojno, je začelo pravo versko katoliško življenje v državi naglo padati. Javna npravnost in versko udeleževanje pokazujeta vedno bolj žalostne številke. Že pred vojno dobra polovica belgijskega delavstva ni več versko prakticirala. Pred nekaj leti že nad tri petine belgijskih katoličanov ni več opravljalo skrajnih krščanskih dolžnosti. In dobe se župnije, kjer je po dve petine civilnih pogrebov. Mnogim je pač katolicizem postal predvsem politika in mnogi so s prevelikim zaupanjem gledali na zunanje uspehe in pozabili na ono, kar je pač za katoličana najvažnejše, na bujno naravno življenje v dušah.

Zato so se že davno pred vojno oglašali vedno pogostejši glasovi po poglobitvi katoliškega dela, po popolni osamosvojitvi katoliških organizacij izpod političnega varuštva. Hoteli so ustvariti zlasti močno poglobitveno gibanje med mladino. Eden izmed najvažnejših pokretašev te misli je bil pred vojno sam kardinal Mercier. Po katoliškem kongresu v Milanu l. 1909., ki je bil pravo slavje katoliške organizirane moči v Belgiji, je dalekovidni kardinal poveril nalogo tega versko obnovitvenega dela preko mladinskih organizacij izbranim duhovnikom in laikom. Začeli so popolnoma samostojno ter neodvisno od politike. Tik pred vojno so imeli že sijajno gibanje mladine, ki jo je pograbil globok verski duh. To je bilo rojstvo organizacije »Association Catholique de la Jeunesse Belge« — ACJB. Istočasno je preoralo Belgijo silno evharistično gibanje, ki je vzrastlo takoj po vojni v močno »Evharistično križarstvo«. Med delavsko mladino je začel delati v istem duhu tedaj skromni kaplan, danes svetovni apostol delavske mladine in mož posebne božje Previdnosti, kanonik Cardijn (Kardajn). Nova setev je že klila, ko je zavladovalo bojno klanje. Ta štiri leta so bila novim gibanjem kakor dolge duhovne vaje, v katerih so dozorevale misli in načrti prvih let v jasne oblike in sklepe.

Po vojni je dobilo Evharistično križarstvo svojega moža v svetniškem kaplanu Edvardu Poppeju. — ACJB tudi med vojno ni prenehala z organizatornim delom. Še preden so se umaknile nemške čete, so strnili tesneje svoje vrste. Direktive papeža Pija XI. o katoliški akciji so našle v Belgiji v precejšnji meri že ustvarjeno ono, kar so napovedovale. S sinovsko vdanostjo so tudi ti mladi navdušeno sprejeli besede Kristusovega namestnika in ustvarili v svojih organizacijah KA že močno vojsko iskrenih modernih kristjanov, vzornih laičnih apostolov. Najsilnejši krščansko-obnovitveni val je prišel iz delavskih vrst.

Do l. 1925. si je ustvaril Cardijnov žosizem trdne delovne celice v delavskih središčih po vsej Belgiji. Kvas vzornih delavskih mladostnikov, ki jih je Cardijnova misel kakor obsedla, je bil pomešan v veliko testo razkristjanjenih delavskih množic. Med delavci, za delavce in po delavcih je ta kvas presnovil v desetih letih že velik del delavskih mno-

žic, zlasti mladih. Nova mladina že vstaja, nov delavski sloj že stopa odločilno v javno narodno življenje. In zanimivo, vsi stanovi so začeli prihajati v šolo k delavski mladini; kmečka, dijaška in meščanska mladina si je ustvarila po žosistovskem vzoru svoje samostojne organizacije KA. — ACJB je postala matica stanovsko organiziranih gibanj mladinske KA.

Prva generacija te nove mladine, ki jo je oblikovala prava živa KA, prihaja že v vrste odraslih in presnavlja stare oblike z novim življenjem, ali pa lomi preozke okvire, ki več ne odgovarjajo novemu življenju. Letos začenjajo organizirati v širšem zamahu tudi že KA odraslih. Med mladim katoliškim izobraženstvom so vzrastle ob KA in deloma tudi iz nje razne manjše skupine, ki iščejo svojih novih poti, kakor »Nouvelle equipe«, »L'Esprit Nouveau« in v zadnjih letih zlasti »Rex« s svojim podjetnim in ognjevitim voditeljem Degrelle-om. Po ostrih spopadih s KA in potem s »Katoliško stranko« in deloma tudi s cerkveno avtoriteto se je postavil »Rex« tri mesece pred volitvami na svoje noge. Prešel je popolnoma na politično polje in v tem kratkem času zbral okoli sebe mlajšo katoliško generacijo, ki očita starim, da so oblatili v politiki katoliško ime. Namesto stare individualistično-liberalistične ideologije stare »Katoliške stranke«, ki je pač uvrstila v svoje programe citate iz papeževih okrožnic, ali le bolj kot okrasek, dočim je bil duh precej malo krščanski — kakor pravijo mladi — hočejo oni politiko, ki bo globoko krščanska v svojih temeljih in ki ne bo potrebovala katoliških nazivov ter bo ostala daleč od vsakega sektarstva. Osnovne krščanske socialne in politične vrednote so namreč istočasno najosnovnejše človeške vrednote sploh. In tako je mogoče na osnovi temeljito krščanskega socialno-političnega programa ustvariti občestvo, ki bo zgrabilo tudi one, ki se ne žele nazivati katoličane. Tako je »Rex« odtegnil že pri svojem nastopu občutljivo število glasov socialistom in liberalcem. Na vsak način pa je s svojo sijajno zmago pri volitvah rešil Belgijo in belgijske katoličane socialistično-komunistične diktature, ki je zadnja leta vedno resneje grozila. Očitajo mu, da je sam diktatorski. Tega pa se odločno brani in pravi, da ravno on hoče pravo demokracijo, ne današnjo laži-demokracijo, temveč politični sistem, kjer bodo narodove potrebe in narodova volja res stvarno prišle do izraza, a ne bodo samo igra strankarskih in osebnih interesov. V koliko bo to res ustvaril, o tem bi bilo seveda danes prerano soditi.

Razvoj organiziranega katoliškega dela gre torej v smeri trojne ločitve oziroma osamosvojitve. Versko-prosvetno-vzgojne organizacije so se že popolnoma sprostile in se osamosvojile v silno obnovitveno gibanje v stanovsko organizirani KA. Ustvariti hočejo predvsem iskrene in sodobne kristjane, ki bodo znali izživeti svoje krščanstvo v svojem osebnem občestvenem življenju. Zato nočejo imeti nikake vezi s strankarsko politiko, tudi s »katoliško« ne. Prvi uspehi njihovega dela se že pokazujejo. Verska praksa se je začela v zadnjih letih dvigati. Med delavstvom imajo žosistične vsakoletne »velikonočne borbe« neverjetne uspehe. Gospodarske in strokovne katoliške organizacije so še bolj ali manj ozko zvezane s politično stranko. Ali tudi pri njih gre razvoj k osamosvojitvi. Ta razvoj bo nova orientacija političnih strank, ki jo je vnesel po zadnjih volitvah »Rex« med tradicionalne stranke, brez dvoma mnogo pospešila.

Španija nas opominja

Publicist Henry de Vilmorin je objavil v l'Echo de Paris serijo člankov, kjer kot očividec opisuje dogodke v Španiji. V izvlečkih prinašamo nekatere zanimivosti iz teh člankov.

Prvega maja je Madrid dal zgled organizacije, miru in discipline. Rdeče oblečeni, s stisnjenimi pestmi, noseč sovjetske zvezde ali Leninove slike, so moški in ženske defilirali ob zvokih marze-

ljeze in internacionale... Nekaj tisoč otrok — tudi uniformiranih — je korakalo v spredu ter obljubljal »barabski in nesocialni buržoaziji« skorajšnje iztrebljenje. Nato je ves ta majčkeni svet na povelje dvignil pesti...

V noči od 3. na 4. maja so v madridskih predmestjih nenadoma izbruhnili novi nemiri. Mase so navalile na cerkev Los Angeles. Množica ikono-

Peto obletnico Pijeve okrožnice *Quadragesimo anno* najlepše počastimo, če se skušamo seznaniti z njeno vsebino in jo prestaviti v realno življenje. Dolžnost vsakega katoliškega inteligenta je, da ima to okrožnico, ki je in mora biti temelj našemu socialnemu udejstvovanju. Dobi se v Novi založbi v Ljubljani pri skupnem naročilu po 4 Din. Prevedel in z opombami opremil dr. A. Ušeničnik.

Zamisel krščanske šole je že mnogim tuja. Mladi katoliški rod mora tudi tu pretrgati s tradicijo liberalizma in se v vprašanju vzgoje postaviti na odločno katoliško stališče. To pa ni mogoče, če ne poznamo nauka in stališča Cerkve, ki ga je razvil Pij XI. v okrožnici »O krščanski vzgoji mladine«. Dobi se tudi v slovenskem prevodu v Jugoslovanski knjigarni po 4 Din.

OBZORNIK

Svetovna razstava katoliškega tiska v Vatikanu. 12. maja je papež Pij XI. slovesno otvoril razstavo svetovnega katoliškega tiska. Sv. oče je imel ob tej priliki daljši nagovor. Naglašal je, naj katoliški tisk služi človekoljubju, Cerkvi in svetovnemu miru. Obžaloval je, da na tej razstavi nista zastopani Nemčija in Rusija, kjer je katoliški tisk zatrt. Na tej razstavi so v posebni dvorani pod okriljem Pax Romane razstavljeni vsi listi in revije katoliških akademikov iz vsega sveta. »Straža v viharju« je razstavljena v obeh oddelkih.

Svoboda vesti v URSS. Župnik Medvedev je poučeval otroke v svoji fari Dobrinka v krščanskem nauku. S tem je zagrešil velik zločin in zloglasna GPU ga je aretirala. Prideljen je bil »čredu« 3000 podobnih »zločincev«, ki so se drznili priznavati in častiti Boga. Odveden je bil v Sibirijo, kjer je moral z drugimi vred graditi strateško železnico Bajkal—Amur. Trpeli so grozne muke. Jetniki so spali v nezakurjenih starih vagonih, dobivali so skrajno pičlo hrano, umirali vsled onemoglosti, mraza in nečloveškega dela. Z njim so delali kot navadni delavci 1 nadškof, 24 škofov in mnogo duhovnikov. Medvedevu se je posrečilo uteči. Po velikih naporih se je nazadnje skozi Sibirsko Tajgo prebil do mandžurske meje.

Boljševiška vzgoja. »Pravda« 13. jan 1935: ... Kdo more ugotoviti, kakšna je kvaliteta znanja naših otrok? V tej ali oni snovi so kakor nepismeni. Sledijo programu, toda ga ne prebavijo. Učitelji hitro prehajajo od vprašanja na vprašanje in nobeden se ne prepriča, če kaj ostane v glavah učencev. »Pravda« 28. febr. 1935: ... Velika nesreča sedanjega stanja naših šol je skoraj absolutno pomanjkanje vzgojnega dela, nediscipliniranost, pomanjkanje nadzorstva med izvenšolskim življenjem učencev.

Dne 3. maja so prepeljali v Belgijo ostanke patra Damiana, misijonarja in apostola gobavcev. Šestnajst let je živel med gobavci na Havajskih otokih, leta 1889 pa je sam umrl za isto boleznijo. P. Damien je bil živo utelešenje najčistejše krščanske ljubezni. Ko so ga pred nekaj dnevi prepeljali v Belgijo, se je zbrala ogromna množica ljudstva, verniki pa tudi neverniki so se mu poklonili: pred patrom Damienom pade vsako sovražstvo do katoličanov.

Kardinal Szerédi o autarhiji. O priliki jubileja nekoga kat. lista je madžarski primas, kardinal Szerédi izpregovoril o autarhiji ter o prenapetem nacionalizmu pri evropskih narodih. Nauk o vseomogočnosti države namesto Boga, o gospodarski autarhiji namesto bratskega sožitja med narodi, o vojni in sili mesto o miru: prihaja čedalje bolj v nasprotje z najosnovnejšimi načeli človeške morale in neomajnimi načeli vere. Autarhija držav nasprotuje človeški naravi sami, nasprotuje naravnim zakonom in ideji bratstva vseh ljudi, nasprotuje zapovedi božji. Kardinal je pokazal zvezo med autarhijo in nevarnostjo za mednarodni mir, med precejšanjem lastne moči in posledicami, ki iz tega izhajajo. Nazadnje je še izpregovoril o trdnih načelih, ki bi morala voditi zveze med narodi. Ta more biti trdna in smotrom odgovarjajoča le tedaj, če se odločajoči faktorji ozirajo pri sklepanju na vse činitele, ki so se izkazali v preteklosti kot zanesljivi. Predvsem se je treba ozirati na geografsko bližino, stare zgodovinske odnose, skupno nevarnost, skupne interese, možnost medsebojnega gospodarskega izpopolnjevanja, na skupno, ali vsaj v pretežni večini skupno vero ter kulturo državljanov itd.

Francoski škofje so naslovili na francoske katoličane slovesno poslanico o miru in enotnosti.

UNIVERZA

Svetovni kongres dijaške mladine se bo vršil od 31. avgusta do 7. septembra v Ženevi. Doslej so bili taki kongresi več ali manj domena komunističnih akademikov; letos se udeležijo tega kongresa študenti različnih narodnosti in različnih svetovnih nazorov. Katoliški akademiki, združeni v Pax Romani, so se odločili, da letos tudi pred tem forumom jasno in odločno izpovedo, kakšni so temelji, na katerih je možno zgraditi zdravo, solidno socialno in mednarodno življenje. Na lanskem svetovnem kongresu dijaštva je bilo prisotnih precej levičarskih študentov iz Jugoslavije; bržčas si bodo tudi letos nadeli naslov »zastopnikov« vseh naših akademikov in se udeležili kongresa, saj imajo za prilike, kjer se lahko zasvetijo v rdeči barvi, vedno dovolj denarja na razpolago. Slovenski katoliški akademiki, ki bi lahko v pravih lučih tolmačili naše socialne in narodne težnje, se radi pomanjkanja finančnih sredstev tega kongresa žal ne bomo mogli udeležiti.

Zveza avstr. kat. visokošolcev (Katholische deutsche Hochschülerschaft Österreichs) je bila pred nedavnim včlanjena kot posebna akademska veja v avstrijsko Katoliško akcijo.

Francoska vlada od letos naprej uradno priznava naslov inženjerja katoliške univerze v Lillu. Doslej je moral vsak akademik, ki je diplomiral na tej univerzi, položiti naknadni izpit na državni univerzi.

Mirovne manifestacije. V sled velike nevarnosti za svetovni mir je začela katoliška akademska mladina po vsem svetu opravljati na svojih zborovanjih molitve in prirejati manifestacije za svetovni mir.

klastov in vandalov drobi, pleni, mrevari dragocene kipe, tabernaklje, opremo. Ko ostanejo le še črepinje, nastopijo petrolerosi, polilejo zidove in tla. Ob 11. uri dopoldne je »rjovenje množice, zbrane na »Trgu 14. aprila« spremljalo prve zublje, ki so zajeli cerkveno streho. Tedaj so skoraj vse ženske, ki so bile doslej tako krvoločne kot moški, na skrivaj brisale solzne oči in vzdihovale: »Bog, moj Bog, nisimo hoteli tega.«

Na otroke niso pozabili; napravili so jim veliko zabavo. Pred župniško šolo je bila tropa otrok zaposlena s kupom gorečih cerkvenih oblek. Na praznem prostoru za cerkvijo so se organizirale straže okrog žerjavice, ki je požirala opremo, oropano v cerkvi in v stanovanjih vernikov.

Iz samostana, držečega se cerkve, so zbežale sestre skozi okno in se spustile na tla s pomočjo povezanih rjuh. Spodaj jih je čakala množica, jim raztrgala obleko, jih tolkla s palicami in nogami. Ta dan je sprejela bolnišnica 40 ranjenih vernikov, trije pa so bili ubiti. Vsa ta grozodejstva je delala ista množica, ki je pred par dnevi mirno defilirala. Takrat je morala mirovati, ker so bile v Franciji volitve in španski komunisti niso smeli škoditi na ugledu svojim francoskim tovarišem.

Španski časopisi ne smejo ničesar poročati o teh grozodejstvih. Cenzura niti besede »nemiri« ne dovoli. S tujimi časnikarji ravnajo zelo divjaško. Nekemu dopisniku so razbili fotografski aparat, ker je fotografiral gorečo cerkev. V uradni komunikaciji poroča vlada, da so »nastali v predmestjih nekateri incidenti zaradi indiskretnosti inozemskih žurnalistov.« Policija je dobro organizirana, izborna oborožena, a vseskozi pasivna. Niti ognjegascem ne omogoči dostopa do gorečih objektov (množice demonstrantov se postavijo namreč okrog gorečih cerkva in stražijo, da gasilci ne morejo blizu).

Da bi množice še bolj razburili, si izmišljujejo komunisti lažnjive vesti, da dajejo verniki in fašisti delavskim otrokom zastrupljene bonbone. Masa vse verjame in naravnost divja proti tem »zastrupljevalcem«. Henry de Vilmorin je bil priča sledečemu dogodku: Na ulici Gascia - de - Paredes je neki gospod govoril z majhnim otrokom. Mimo je šel delavec v modri srajci in zakričal: »Fašist! Videl sem, da je dal otroku bonbon.« Deset pasantov se je vrglo na tega človeka, tolkli so po njem, drugi so streljali v zrak. V par minutah je pridrla na to mesto pet sto ljudi, nevedoč, za kaj gre. Beseda fašist je zadostovala, da so planili na nedolžnega človeka... Ko so ga dvignili, mu je bil obraz podoben krvavi kepi. Pa še takrat so ga bili s kamenjem. Dva voza stražnikov sta pridrvela, a niti eden zločinec ni bil aretiran.

Španija je padla v roke komunističnih revolucionarjev. Požigi cerkva, samostanov in hiš, uniče-

vanje velikih umetniških dragocenosti, ropi in umori, podivjanost in nasilje vseprek so priče ekstremnega razpoloženja španskih revolucionarnih množic. Ob tej priliki moramo zopet poudariti dejstvo, ki smo ga že večkrat omenili, da namreč nahujskane mase izlivajo svoj gnev nad cerkvami, duhovniki in drugimi zavednimi katoličani, dočim so pravi kapitalisti, proti katerim naj bi se boj vršil, že davno zavzeli vodilna mesta med revolucionarji in spravili na varno svoje obilno, z delavsko krvjo pridobljeno premoženje.

Nihče ne more mirno gledati na ta grozotna dejanja. Vsi vemo, da stoji v ozadju terorističnih akcij španskih množic rdeča Moskva. Zanima nas vprašanje, kako je mogla baš Španija tako hitro podleči komunističnemu vplivu. Vprašati se moramo, ali niso marsičesa krivi španski desničarski elementi, ki so bili dve leti na vladi, pa niso izvedli nobenih koristnih socialnih reform. To je tiha obtožba. Življenjski pogoji španskega ljudstva so silno težki, saj je vprašanje današnjega španskega revolucionarnega razpoloženja, vprašanje minimalnih pogojev za golo življenjsko existenco. Ob tem razpoloženju je potrebnih samo par tisoč delavnih agitatorjev, pa se sproži močan rdeči val. Ali niso nadalje za ta dejanja odgovorni — kar odkrito povejmo — mnogi konservativni in komodni katoliški elementi, ki niso poslušali socialnih in nra- vni- navodil modernih papežev, ki so prišla ob pravem času in jih redno svarila, ali torej za ta grozodejstva ne nosijo težke odgovornosti tudi ti katoliški zaspanci in slabiči, ki se niso pobrigali za socialne reforme, ki niso šli med ljudstvo, ga organizirali in mu pomagali, tiste ki so hoteli delati, pa celo ovirali — sanjajoč o mogočni katoliški Španiji? Ne smemo se čuditi, če je Bog kaznoval ljudi, ki ga niso ubogali, v svarilo drugim katoličanom, da jih lahko zadene podobna usoda, če ne bodo delavni in čuječi.

Tudi naš narod je reven in se nahaja danes v tako težkem položaju, da mu je nujno potrebna pomoč. Razumljivo je, da se ga že loteva malodušje in nezadovoljstvo. To nezadovoljstvo pa podžigajo mnogi ljudje, ki se hočejo na račun depresije dokopati na površje, še bolj pa ga izrablja dobro organizirana komunistična klika, ki po strogem diktatu kominterne, po enotnem, do skrajnosti podrobno in natančno izdelanem načrtu, z zahrbtno taktiko in z vsemi sredstvi dela na realizaciji svojega demagoško načrtanega programa. Nasproti tej enotni falangi, ki je nikjer ne vidimo, pa vendar obstoja, moramo katoličani — vzemimo domače slovenske razmere — vzgajati ljudstvo v novem duhu katoliškega verskega, kulturnega in socialnega radikalizma in mu dati mnogo več notranje duhovne odpornosti proti komunizmu. Glejmo, da nas ne prehiti čas! Hispania docet!

Resnica o Rusiji

V svoji knjigi »A travers le pays des Soviets« opisuje Motus, ki je živel več let v Rusiji in pozna tudi jezik, razmere, ki vladajo tam.

Delavske mezde so relativno in absolutno veliko nižje kot v drugih deželah; ruski delavec je enkrat na dan, nadurno delo je obvezno, po trije delavci najmanj stanujejo skupaj v eni sobi, datjave v naravi pri kmetih in obvezne članarine delavcev pri raznih organizacijah stranke oropajo tem in onim zadnje preostanke, stahanovstvo izčrpa zadnje moči delavcev, ker stavlja pretirane zahteve. Večkrat je že moral Stalin seči po »buržoazijskih« sredstvih in omiliti sovjetski režim, ker je grozila lakota ali revolucija.

Dejstvo je, da je vsa zemlja kolektivizirana; ni ne srednjih ne malih lastninskih posestev. Edino, kar je kmetu ostalo za trajni užitek, je v r t, en konj, ena krava in nekaj orodja za delo. Toda še to preneha s smrtjo.

Mir v Rusiji je zelo negotov. Ruska armada je

sicer dobro plačana in ne strada; odlikovanja najrazličnejših vrst so v njej prav tako v navadi kot v najbolj kapitalističnih deželah. Kljub temu rusko časopisje razodeva neprestano velik strah pred Nemčijo in Japonsko.

Rusija ne more uspešno in naglo mobilizirati svojih armad, ker so prometne zveze in tehnični material v slabem stanju. Zato se obrača Rusija na Francijo in na Malo zvezo.

Svoboda je v Rusiji prazna beseda. Opozicijskega tiska ni, niti socialisti se ne smejo ganiti. Pisma se odpirajo. Potni list je potreben za potovanje iz province v provinco. Prisilno delo je na dnevnem redu; vodje podjetij določa stranka. Pri volitvah je pripuščena edinole kandidatna lista, ki jo dopušča »politbureau« (vrhovni organ komunistične stranke). Delavci in kmetje jo morajo z javnim glasovanjem sprejeti. Deportacije so na dnevnem redu. Vsak osumljenec je takoj obsojen ali zgubi delo.